

קלה-ב

אביי אמר, אין להוכיח מכאן, **דלעולם אימא** לך התובע ממון מחברו בטענת ברי, והלה טוען שמא, **חייב**. כרב הונא ורב יהודה הנ"ל.

ושאני הכא, דכמנה לאחר בידך דמי. כלומר, כיון שהאח תובע בשביל אחיו⁽¹³³⁾, אמרינן ליה, "לאו בעל דברים דידין את". ומשום כך אינו נאמן להוציא מהם ממון⁽¹³⁴⁾.

שנינו במשנה: "האומר זה אחי אינו נאמן, ויטול עמו בחלקו, **מת יחזרו נכסים למקומן**, נפלו לו נכסים ממקום אחר ירשו אחיו עמו".

הגמרא מסתפקת מה נחשב כנכסים שנפלו לאח ממקום אחר.

בעי רבא, שבח ששבחו נכסים מאליהם מהו? האם דינו כשבח הבא ממקום אחר, או לא?

מבאר הגמרא את צדדי הספק: **בשבח המגיע לכתפים** [דהינו, שנתן לאח המסופק קרקע ריקה, וטרח בה והשביחה, והרי היא

כעת מלאה פירות], **לא תיבעי לך, דבי נפלו לו נכסים ממקום אחר דמי**. ויחלקו כולם בשוה באותו שבח.

כי תיבעי לך, בשבח שאינו מגיע לכתפים, כגון שנתן לו דיקלא, ואלים [התעבה מעצמו], או **ארעא, ואסקא שרטון** [עלה הנהר על גדותיו, וזיבל את הקרקע, בלא טירחת הבעלים], **מאי? האם יחלקו האחים באותו שבח, או שמא יחזור אותו שבח לאח הראשון שנתנה לו**⁽¹³⁵⁾?

ומסקינן בתיקו.

מתניתין:

המקנה לחבירו ממון לאחר מותו, לא קנה. כיון שאין קנין לאחר מיתה.

ומכל מקום תקנו חכמים, בשכיב מרע המחלק נכסיו לפני מותו, שדבריו קיימים, כדי שלא תיטרף דעתו.

ולכן, **מי שמת, ונמצאת דייתיקי** [צואה] שלא הספיק לאומרה לפני מותו, אלא כתבה

אחיו, אינה הודאת בעל דין, כיון שאינו מודה על נכסיו-אלא על נכסיו הספק.

133. **הרשב"ם** העמיד במקרה שהאח המסופק עצמו אינו יודע, וטוען ברי רק מכח אחיו.

אך **התוס' רי"ד** העמיד שהאח המסופק טוען אף הוא ברי, אך כיון שסוגיין לא שייכת לדין "ברי ושמא ברי עדיף", כיון שטענת השמא של האחים טענה טובה היא, דלא הוה להו לדעת אם אחיהם הוא או לאו, ואינו נאמן אלא מחמת הסי ע שיש לו מטענת הברי של האח, בכהאי גוונא חשיב כ"ברי על ידי אחר".

134. ברשב"ם משמע שנחלקו אביי ורבא האם מהני טענת ברי על ידי אחר. ולדעת רבא מועיל ברי אף על ידי אחר.

ובשיעורי הגר"ש רוזובסקי כתב, דרק באחד מהאחים ישש לו חלק מהנכסים ונחשב כבעל דבר, סבר רבא שיכול לטעון ברי, אך באחר שאינו בעל דבר כלל, אף רבא מודה שאינו יכול לטעון ברי כלל. (וע"ע בשו"ת בית הלוי חלק ג סימן לו ב.)

135. עיין ברש"ש, ובשערי ישר שער ה פרק